

Hivatásosak

A csendőrtiszti tanfolyam (Budapest, Böszörményi úti csendőrlaktanya) sikeres elvégzése után az örsbeli próbaszolgálatra való kivezénylés következett. Én a Szatmárnémetihez tartozó Mikolára kerültem.

Szolgálatom első estéjén Hőgye Mihály őrmester kopogtatott s jelentette, hogy azzonal indulunk a faluba, mert az éjjel betörték Köves-Tóth Balázs házába, s a tetőn nyitott résen át a kéményfüstölő tartalmát ellopták. „Cigányok voltak, de nem kezdők, mégcsak nem is haladók, hanem hivatásosak.” -magyarázta Hőgye.

Mivel a csendőrtiszti tanfolyam nyomozástan tanára, Olcsváry Milviusz Atilla, ezt az osztályozást elmulasztotta velünk közölni, megkérdeztem Hőgyét, hogy mi a különbség az egyes kategóriák között. „A kezdők libát, kacsát, tyúkot, malacot lopnak, de azok gágognak, sápnognak, kotkodácsolnak, meg visitanak. A haladók okosan lopnak, de nem okosat: biciklit, ruhákat, cipőket, órákat, ékszereket, csecsebecskéket, amit se eladni, se használni nem tudnak, csak dugdosni. A hivatásosok ésszel lopnak: kizárólag olyan dogokat, amik könnyen elrejtethetők, vagy éppenséggel megrághatók. Ha pedig már a gyomorba került, az azonosítással nem nagyon érdemes foglalkozni.”

E nyomozástani oktatás végére Köves-Tóth házához értünk, s valóban egy négyzetméternyi hiányzó cserép bizonyította a betöréses lopás megtörténtét. De se bűnjel, se nyom.

„Az első feladatunk” -suttogta Hőgye, „meggyőzni a gazdát, hogy a lopás az ő hibája és mulasztása miatt történt: talán túl fáradt volt, talán sok bort ivott, talán hagyta, hogy felesége ’elterelje’ a figyelmét, talán a kutyája öreg vagy süket, vagy a cselédje máshol hált, satöbbi. Elejét kell venni a szemrehányásnak, hogy ’magik csönnörök sosincsenek ott ahun kõne.’”

A helyszíni szemle, meg a kikérdezés után Hőgya váratlanul felállt és kijelentette, hogy „holnap estére meglesz a tettes.” Én bizony tamáskodó állásponton voltam, de akkor még nem ismertem Hőgye őrmestert „igazándibúl.”

Hajnali hat órakor már úton volt a járőr Hőgye vezetése alatt egy járőrtárs és jómagam kíséretében. Útjuk a cigánysor még alvóinak látogatására vitte őket és egy óra leforgása után már ismét az úton találjuk őket, de már a község felé vezető úton. A csendőrök és a cigányok azonos számban voltak. Mindhárom cigány volt már „csendőrkézen.” Kolompár Lajos, Brácsás Balog Mózes és a járni is lig tudó vén cigány, akinek nem volt más neve mint Tuta, ismerték a „dürgést”.

A községházán a nagy gyülesterem már várt bennünket, s én valahogy szükségtelen tágasnak éreztem a kétszáz személyre méretezett termet, nem tudva, hogy alkalomadtán mozi és színpadi előadások és műsorok is boldogítják itt Mikolát és környéket.

A cigányok kihallgatásának mikéntje is teljesen új volt előttem. Ha a Nyomozástant szerkesztő és tanító Olcsváry Milviusz Atilla ott lett volna, ájultan, hordágyon vitték volna a kórházba. Én magam is csodálkoztam, mert Hőgye utasításainak eredményeként a három csendőr külön-külön kérdezte ki a három cigányt mindenről, a lopás kivételével. A családi állapot, kedvenc ételeik, a zeneszerszámok ára, egészségi állapotuk, a munkalehetőség mind olyan kérdések voltak, amikre Hőgye előkészített bennünket, csendőröket.

Ugy tíz óra lehetett, amikor Hőgye félbeszakította a „puhitást” és közölte velünk, hogy mostantól kezdve „csak ő beszél.”

A járőrtársat utasította, hogy hozzon a sarki „Hangyából” két liter muskotályt és egy nagy üveg szódát, majd felnyitotta nyeregtáskáját és elővett két szál kolbászt, szalonnát, zöld paprikát, egy kerek cipót és a három csendőr el kezdett módosan falatozva früstökölni.

Szó nem esett vagy tizenöt percig és Tuta nem bírta tovább. „Hát tán már a naccságos főtlzls úr éhül akarja pusztítani a szegin cigánt”. (Semmi válasz). „Hát aszt tuggya-e az alhadnagy úr, hogy csak azok idvezilnek, akik adnak a szeginnek enni meg inni?” (Semmi válasz). „Hát már legalább egy pofa italt kapnánk, hogy vallani tuggyunk” Végre Hőgye megszólalt: „Járórtárs, adjon nekik egy fröccsöt”. Én nem hittem füleimnek, elámultam. Tudom Olcsváry Milviusz Atilla elájult volna.

A járórtárs töltött, a cigányok üritettek. A járórtárs újból öntött, s a cigányok lelkesen üritettek.

„A hadnagy Úr is igyon”-jött a rendelkezés. „Szolgálatban soha” -volt a válaszom. Hőgye rám nézett a „csak ő beszél” tekintettel, aminek igazat megvallva könnyű volt engedelmeskedni, mert a szivacstermészettel megáldott szalonna és kolbász is a fröccs pártjára állt, így én kicsit szegyenlősen, de nagyon megkönnyebbülve élveztem a nem várt fröccsöt.

A bor és szóda hamar elfogyott, s változás volt észlelető, mert a hat emberből csak egy tudta, hogy mi a teendő, s az Hőgye volt.

Atment a cigányok asztalához és keményen a szemükbe nézett. Tekintete az egyikről a másikra esett, s pár néma perc után megszólalt: „Tegnap éjjel az egyik falusi gazda házának padlásáról ellopták a füstön lógó szalonnákat, húsokat, kolbászokat. A tettes, vagy tettesek, jártasak voltak a Köves-Tóth gazda házában, s pontosan tudták a füstölő heyét. Az is biztos, hogy Kolompár és Brácsás ismerte a helyszínt, mert segítettek tavaly az új tetőcserép felrakásánál. Ennek a körülménynek persze semmi köze a lopáshoz, s a két nevezett cigányt nem mint gyanúsítottat, hanem mint esetleges tanut kérdezem, hogy van-e valami tudomásuk ezzel a bűncselekménnyel kapcsolatosan. Igen, vagy nem?” Mindkét cigány gyors nemet mondott, s röviden megindokolta, hogy a lopás idejében hol tartózkodott, mit csinált és kik a tanúk. Tuta csendben hallgatta a tárgyalást, s büszke mosollyal nézte társai alibijének következményeit. Kicsit szokatlan volt neki, hogy őt kihagyják a gyanúsítottak köréből, de 68 év és sánta lábak őt nem vitték volna fel egy ház tetejére.

Ezen a holtnak vélt ponton az aggodalom kicsi csirája dugta ki fejét bennem, de mielőtt bármit kérdezhettem volna, Hőgye feltette kakastollas kalapját a fejére, puskáját a vállára és hivatalos torokhangon a következőket mondta: „A nyomozás és helyszínelés során megállapítottam, hogy a tolvaj a bűncselekmény elkövetése előtt izalmában a kerítésre vizelt. A kerítés idevonatkozó léceit felküldjük a bűnügyi laboratóriumba vegyi kiértékelés céljából. A vizelet épp olyan, mint az ujjlenyomat: minden emberé más. Mi most itt addig várunk, míg nektek a budira kell mennetek, és akinek vizelete egyezik a kerítés lécén találttal, az nem csak börtönbe kerül, de szégyenbe is, mert a lopás izalmában pisáló cigányt még a purdék is kinevetik.”

A cigányok, de őszintén bevallom magam is alig hittünk a fülünknek. „Én inkább a gatyámba vizelek, mondta Tuta, de az izémet ne küldjék sehova, hogy bámulják, meg buzerálják.” Mindhárom cigány izzadva tartotta vissza, amit veséjük kitermelt.

Elsőnek Kolompár kért kilépési engedélyt, s a járórtárs és egy befőttes üveg társaságában eltűntek. A másik két cigány hamarosan követte, hasonló körülmények között.

Mikor Brácsás Balog visszajött, a befőttes üveg csordultig tele volt, s ennyit mondott: „A rosseb egye meg az eszit, aki ezt a fineszt kitalálta. Ha ebbe az országba szabadon huyoljni se lehet anélkül, hogy ne forciroznák, megyek vissza Romániába!”-és előre nyujtotta karját, hogy megbilincseljék. Hőgye valóban tudta, hogy estére meglesz a tettes!!

Azt is tudta, hogy bűntárs kellett a tetőcserép eltávolításához és tanú vagy bűnrészes kellett a két sonka, húsz szál kolbász és négy hátszalonna eldugásához. Brácsás Balog nem

akart egyedül dutyizni. Az öreg sánta Tuta csak a penészedés és rothadás elleni tevékenység (elföldelés) felügyeletét végezte s öt éhes cinkostárs segítségét élvezte. A lopott „disznóságot” exhumálva annak csak fele került elő. A másik fél után jobb nem érdeklődni.

*v. Kiss Gábor
csendőr főhadnagy*